

2a., pp. 77, 83); 1279: *Sardarruy* i 1280 *Sedanuy* (*Rat. Decim.* I, 116, 134); 1495: *Sodarruy*, 14 focs, en el fogatge de 1495. La dada més antiga de la transposició no es troba fins a l'any 1554: *Sarraduy* (Moner, *Bi. Escr. Rbg.*, 94).

Transposició que era quasi inevitable sota la infl. dels innombrables NLL en *Serra d' ~*, i del tipus bascoide *Sarradé* (*TVBoí* II, 18-19).

Tenim, doncs, 4 NLL diferents (*A, B, C, D*) amb ¹⁰ una base igual, o quasi igual, *SETERRA*, -AS, sinó que en el nom (*C*) la -RR- s'ha diferenciat en -rn-; tots ells a la part Nord de Catalunya. Sense comptar *Solterra*, del qual parlarem després. Però el conjunt és d'una àrea que s'estén encara molt més pel Nord; i, ben ¹⁵ lluny, pel nostre Migjorn valencià.

E) *SALTERRES*, molt més al Sud, en terres ibèriques, pda. munt. del te. d'Alcoi (xxxiv, 3.14), en el qual apareix una -l- que el lliga amb *Solterra*, però al-²⁰ trament és igual a *A, B, C* i *D*.

I sense la -l-, però amb la *o* —com *Solterra*—, i amb -rn- (com *C*).

F) *SOTERNES*, a l'Horta de València: «Sen Mi-²⁵ quèl de *Sotèrnes* és una - - - ermita situada en la Vega de València, vara de Quart, al ponent i a mitja hora de dita ciutat, front a la Creu de Mislata» (MGadea, *Terra del Xè* II, 134). Ja en el S. xv, en *Spill* de Jaume Roig, que el posa en singular, a tall de paradig-³⁰ ma del parlar popular de l'Horta, diferent de la llengua literària i ciutadana: anunciar que escriurà l'obra en còbles «en pla texides /: en l'algèmia / e parleria / dels de Paterna, / Torrent, *Soterna*, / prenent manobra - - -» (v. 690).

Així m'ho pronuncià encara (1962) l'inf. de Mislata, situant-ho arran del trifini de Mislata amb Xirivella i la capital, IGC '16 × '28.² Aquesta és la forma oficial i antiga del nom. Que tant coincideix amb el nostre nom: amb -rn- com (*C*), si bé amb la -r- sorda ⁴⁰ conservada segons la fonètica mossàrab (tal com en *E*), i sense altra diferència que una vocal -o- en la primera síl·laba (com en *Solterra*).

Ara bé, hi hagué viva una altra forma antiga. Sé que el poble ha conservat també una forma *Satèrnes*, en-⁴⁵ cara més igual a *Sadernes*, per Giner March, que el 1965 recollí entre els vells habitants les formes vulgars, mitjançant nombroses enquestes entre els vells arrelats; copiem la seva nota: «en la pron. viva popular dels hab. de la zona (Patraix, Mislata, la Creu Cu-⁵⁰ berta), diuen *satèrnes*, en lloc de *So-*, que és l'oficial: l'ermita de Sant Miquel de *Satèrnes*, situada dins l'antic te. de Patraix, a la part propera a Mislata: la barriada de S. M. de *Satèrnes* era només una tireta de cases velles darrere de la Presó - - -».

Ara bé, que aquell nom era ja usual en temps dels moros, en tenim la prova en l'adjectiu gentilici que ells en formaren: *šuterni*, del tipus nisba, car el *Rept.* consigna un «rahal *Axuterni*» en els afores de la ciutat, repetit en 4 donacions (ed. Bof., p. 167.2, 8) que ⁶⁰

se'n feren l'any 1238 (SSiv.).

I es repetia encara en un dim. pl. (*G*): *Sotarlines*, sòlsida de ~, en el te. de Cabanes de l'Arc (xxxix, 127.⁵ 21): sens dubte dissim. de *Soternines*.

Fins ací tenim una identitat etimològica evident, en tots 7 noms, en l'aspecte fonètic, i en tots es tracta sempre de la terra de substrat ibèric, de llarg a llarg del domini català, des de l'Alta Ribagorça i la Garrotxa fins a Alcoi. En altres noms la identitat etimològica restarà més opinable.

Car hi ha un sensacional (*H*): fora del domini català, en terra gascona; encara, però, estem damunt substrat ibero-aquitànic. I és colpidora la identitat material del nom en el poble de SAUTERNES de 640 hab., a la Gironda, situat 45 k. al SO. de Bordeus, i 4 a l'esq. de la Garona (c° Langon).

Però ens sobta un silenci estupend: res no se n'han dignat escriure els savis francesos, ni europeus tots (ni un mot en Vincent o Longnon ni a la *Gramm. Istor.* de Ronjat, ni en els *Textes* de Millardet, i res semblant en Holder. Les Terres d'Oc tractades per ells amb mà de madastra (¿no ho digué ja el genial Henri Beyle, Stendhal?). Única notícia en el *TdF*: «*Sauterno*: célèbre par son vin blanc». Però res hi fa que sigui un «cru» internacionalment famosos: París no es digna dir-nos-en res! I encara bo que per Mistral vegem —si és així?— que té un diftong *ay* (no mera grafia).

Llavors tindrem ací -rn- com en el (*C*), (*F*), (*G*), i probablement SALT- o altra forma amb -l-, tal com en (*E*)... i com en *Solterra*...: la qüestió del qual bé cal ara exposar ací, encara que sigui etimologia una mica ⁵⁵ més opinable.

I) *SOLTERRA*, nom que la gent forana coneix pel gran puig de Sant Miquel de *Solterra*, el cim més alt de les Guilleries, que llança la seva escarida punta a 1320 alt., en el trifini dels te. de St. Hilari, Osor i Vilanova de Sau. Ara bé, la forma pop. en el país no coincideix bé amb aquesta: a Casac. li digueren «Sant Miquel de *suntéřā*», a Arbúcies: «*S. M. de les formigues* o *de suntéřā*» a Susqueda (1920). Jo, que hi he pujat algunes vegades, el 1928, vaig oír espontàniament, *suntéřā* (o *sont-*, indistint) amb *n*, en conversa; i baixant des del cim, per la fondalada, cap a Osor, vaig passar per un vell mas, on em digueren «ací és a *sontéřā*» (notes que guardo de l'exc. 107). Després hi he tornat unes quantes vegades; i crec recordar, sense nota, haver-ho sentit amb *n* a Joanet i a Joanuix; però el 1970 passant pel vell mas, hi vaig veure que no queda gran cosa de l'antic edifici: parets d'una masia, destruïdes pels explotadors dels boscos i de ⁵⁵ les aigües.

En vista d'aquestes dades semblava dubtós a Casac. i a mi que el nom oficial amb -l- vingués de la realitat lingüística, o pogués resultar d'una alteració escrita d'erudits o gent versada en heràldica; car realment se'n parlava com un títol nobiliari; i encara hi ha, a la ciu-